

2022-06-09
M2022/01239

Miljödepartementet

Naturvårdsverket
106 48 Stockholm

Uppdrag att öka takten i arbetet med nya nationalparker och främja naturturism i nationalparker och andra formellt skyddade områden

Regeringens beslut

Regeringen ger Naturvårdsverket i uppdrag att öka takten i arbetet med att ta fram förslag till nya och utvidgade nationalparker.

Naturvårdsverket ska inom ramen för uppdraget genomföra förberedande arbete för att det senare ska vara möjligt att föreslå bildande av nationalparker av delar av Sveaskogs Förvaltnings AB:s ekoparker som har höga naturvärden och som är lämpliga för att gynna lokalsamhället och främja hållbar turism. Det gäller ekoparkerna Böda och Hornsö i Kalmar län, Halle- och Hunneberg i Västra Götalands län och Hornslandet i Gävleborgs län. I arbetet ska Naturvårdsverket informera Skogsstyrelsen och tillvarata den kunskap och erfarenhet som finns inom Skogsstyrelsen. Vid arbetet ska den lokala delaktigheten samt samverkan med kommuner, organisationer, rättighetshavare och lokalbefolkning särskilt beaktas. Den lokala delaktigheten och samverkan är viktig.

Naturvårdsverket ska också analysera hinder och möjligheter för hållbar naturturism i nationalparker och andra formellt skyddade områden och ge förslag på hur denna verksamhet kan främjas. Om förslagen bedöms medföra offentligfinansiella konsekvenser ska dessa redovisas. I arbetet med förslag för att främja naturturism ska Naturvårdsverket inhämta synpunkter ifrån Tillväxtverket, regionerna, länsstyrelserna och företrädare för naturturismföretagen samt markägarorganisationer och intresseorganisationer för friluftsliv och naturvård i berörda områden.

Naturvårdsverket ska senast den 31 mars 2023 redovisa analys och förslag rörande att främja hållbar naturturism i nationalparker och andra formellt skyddade områden.

Naturvårdsverket ska årligen i sin redovisning av arbetet med naturvård och biologisk mångfald enligt förordningen (2012:989) med instruktion för Naturvårdsverket redovisa hur uppdraget om att öka takten i arbetet med att ta fram förslag till nya och utvidgade nationalparker genomförs.

Ärendet

Utredningen Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen (SOU 2020:73) har lämnat flera förslag på åtgärder för att gynna hållbar naturturism i nationalparker och naturreservat.

Regeringen har i propositionen Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och ökade incitament för naturvården i skogen med frivillighet som grund (prop. 2021/22:58) föreslagit att takten i arbetet med att bilda nya och utvidgade nationalparker enligt nationalparksplanen bör öka.

Närmare beskrivning av uppdraget

Nationalparker och andra formellt skyddade områden är av stor betydelse för att bevara värdefull natur, skydda den biologiska mångfalden, bidra till vårt gemensamma natur- och kulturarv och för förutsättningar att bedriva friluftsliv och naturturism.

Skyddad natur kan bidra till bioekonomin och landsbygdsutveckling genom att utgöra en destination för en växande besöksnäring. Nationalparker bedöms ha goda förutsättningar för det och bör därför prioriteras. Fler nationalparker behöver inrättas. Om nya nationalparker inom överskådlig tid ska kunna bidra till lokal och regional utveckling behöver arbetet med bildande av nationalparker bedrivas med högre tempo än i dag. Vid arbetet med nya nationalparker ska lokal delaktighet samt samverkan med regioner, kommuner, organisationer, rättighetshavare och lokalbefolkning särskilt beaktas, bland annat för att säkerställa att nationalparkerna vårdas och förvaltas med långsiktighet, i enlighet med de syften för vilka de har bildats och så att bevarandemålen upprätthålls över tid.

Frågan om ägandet av marken i ekoparkerna, liksom de frågor som alltid behöver lösas inför bildande av nationalparker, behöver hanteras innan

regeringen i en proposition skulle kunna föreslå att nya nationalparker ska bildas. Dessa frågor hanteras utom uppdraget. Vid myndigheternas arbete med att bilda nationalparker bör man också beakta att frivilligt formellt skydd är en grundläggande utgångspunkt och ett huvudsakligt arbetssätt för myndigheterna. När det ska fattas beslut om att inrätta formellt skydd av skog bör avsteg från frivillighet vara mer restriktivt än i dag när så är befogat, vilket kan vara fallet vid bildande av nationalparker.

Varje år besöks nationalparkerna av drygt 3 miljoner besökare. Nationalparkerna är värdefulla områden för friluftsliv och därmed ett sätt att även främja folkhälsan. Sveriges nationalparker har även stor ekonomisk betydelse för besöksnäringen och regional tillväxt och är turistattraktioner av internationell betydelse. Många utländska turister ser den svenska naturen som en del av sin reseanledning. Många skyddade områden, inklusive huvuddelen av landets nationalparker, ligger i landsbygdskommuner. Det finns en stor utvecklingspotential för naturturism i och i anslutning till de skyddade områden, vilket skulle kunna bidra till utveckling i de landsbygdskommunerna.

Naturturism är särskilt väl lämpad för småskalig verksamhet på landsbygden och kan även för den enskilde företagaren kombineras med annan näringsverksamhet. Internationella studier bekräftar att det finns potential för landsbygdsutveckling för lokalsamhällen i närheten av nationalparker. Det finns även andra formellt skyddade områden som har hög potential för naturturism. Utgångspunkten bör vara att verksamhet som inte strider mot bevarandesyftet med skyddet ska kunna tillåtas. Naturvårdsverket ska mot denna bakgrund öka takten i arbetet med att ta fram förslag till nya och utvidgade nationalparker.

Naturvårdsverket ska med bakgrund av Utredningen Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen (SOU 2020:73) genomföra en analys och kartläggning av vilka hinder som naturturismföretagare upplever för att kunna bedriva naturturism i och i anslutning till skyddade områden. Arbetet kan resultera i att till exempel se över eller ta fram vägledningar relaterade till arbete med formellt skyddade områden så att områdena kan nyttjas av friluftslivet och organiserad verksamhet, inklusive naturturism, utan att syftet med områdesskyddet äventyras. Naturvårdsverket ska även översiktligt utreda möjligheterna att etablera nya anläggningar som öppna dagstugor och stugor med övernattningsmöjligheter i nationalparker och

vissa större naturreservat samt ett system för hur sådana anläggningar ska kunna bokas. Naturvårdsverket ska också översiktligt se över hur befintliga anläggningar i naturreservat och nationalparker kan göra största möjliga nytta för både allmänheten och naturturismföretagare och om zoner och kanalisering skulle kunna användas för att ge större möjligheter för att utveckla naturturism i skyddade områden.

På regeringens vägnar

Annika Strandhäll

Josefin Olsson

Kopia till

Skogsstyrelsen
Sveaskog AB (publ.)